

διασκορπισμένοι εις όλόκληρον τήν χώραν. Εις τὰς πεδιάδας, αἱ ἐκτάσεις αὐταὶ εἶναι συνεχεῖς, ἐνῶ ἐπὶ τῶν λόφων καὶ τῶν ὀρέων εἶναι μεμονωμένοι καὶ περιβάλλονται πάντοτε ὑπὸ ὀρεινῶν ὄγκων κεκαλυμμένων ὑπὸ δασῶν καὶ χέρσων χαλκιδῶν γαιῶν. Τὸ ἥμισυ τῶν καλλιεργημένων ἐκτάσεων εὐρίσκεται ἐπὶ λόφων ἢ ὀρέων.

7. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ἡ κλίσις τῶν καλλιεργημένων γαιῶν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη καὶ ὁ κίνδυνος διαβρώσεως μέγιστος. Ἡ γονιμότης τῶν γαιῶν αὐτῶν εἶναι μικρά. Ἡ οικονομικὴ των ἐκμετάλλευσίς παρουσιάζεται προβληματικὴ ἐκτὸς ἐὰν εἶναι δυνατόν νὰ καλλιεργηθῶν εἰς αὐτὰς ὀπωροφόρα δένδρα:

Ἡ ἄμπελος, ἡ ἐλαία, ἡ συκὴ, ἡ χαρουπιὰ, ἡ ἄμυγδαλιὰ καὶ τὸ μαστιχόδενδρον εὐημεροῦν εἰς τὴν νοτίαν περιοχὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὰς νήσους, συντελοῦν δὲ εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῶν γαιῶν αὐτῶν. Εἰς τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν πεδιάδων καλλιεργοῦνται δημητριακὰ τοῦ χειμῶνος, ψυχανθῆ, ἀραβόσιτος, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὴν κεντρικὴν καὶ βόρειον Ἑλλάδα.

8. Αἱ πεδιάδες ἀποτελοῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ πλέον εὐφορα τμήματα τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τούτοις πρὸ 25 ἐτῶν ἡ παραγωγικότης τῶν ἀγρῶν τῶν περιοχῶν αὐτῶν δὲν ἦτο σημαντικὴ. Κατὰ τὸν χειμῶνα, τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν καὶ τῶν χειμάρρων ἐκάλυπτον τοὺς ἀγροὺς καὶ κατέστρεφον τὴν συγκομιδὴν.

Τὰ ἐξυγιαντικὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἀνελήφθησαν πρὸ καὶ μετὰ τὸν πόλεμον ἐπέτρεψαν τὴν βελτίωσιν τῶν γαιῶν αὐτῶν. Ἡ ἐφαρμογὴ ἄφ' ἑτέρου, βελτιωμένων συστημάτων καλλιεργείας ἐπέτρεψε τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς. Τὸ ἀγροτικὸν εἰσόδημα ἐπενταπλασιάσθη ὅθεν ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῶν 20 τελευταίων ἐτῶν. Παρ' ὅλα ταῦτα, ἀπομένουν νὰ γίνων πολυὰ διὰ νὰ βελτιωθῇ ἡ παραγωγικότης.

9. Μέχρι τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, εἰς τὰς μεγάλας πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας, τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης ἀκόμη δὲ καὶ τῆς κεντρικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἡπείρου ἐκυρίαρχε ἡ μεγάλη ἰδιοκτησία. Ὑπῆρχον κτήματα ἐκτάσεως μέχρι 2.500 ἐκταρίων, τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῶν ὁποίων εἶχον οἱ κολλῆγοι.

Ἄλλ' ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμισις, ἡ ὁποία ἤρχισεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1917 καὶ ἡ ὁποία ἀνευῴθη καὶ ἐφηρμόσθη κατ' ἐπανάληψιν, ἤλλαξεν ὅλην τὴν κατάστασιν αὐτήν. Αἱ μεγάλα ἰδιοκτησίαι ἀπῆλλοτριώθησαν καὶ οἱ καλλιεργηταὶ ἐγκατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους ὡς ἰδιοκτῆται. Ἄφ' ἑτέρου, ἐξετελέσθησαν ἔργα ἐξυγιάνσεως, ἀρδεύσεως τῶν γαιῶν καὶ ἀποξηράνσεως λιμνῶν, οὕτως ὥστε ἐπηκολούθησε ριζικὴ μεταμόρφωσις τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἐν Ἑλλάδι.

Ἐκ τῆς νέας μορφῆς προέκυψε μικρὰ ἀγροτικὴ ἰδιοκτησία, καλλιεργουμένη ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τοῦ ἰδιοκτῆτου. Ἄλλ' ἡ ἐντατικοποίησις τῆς καλλιεργείας, ἰδιαιτέρως διὰ τῆς χρησιμοποίησεως μηχανικῶν μέσων, καθυστέρησε λόγω ἐλλείψεως κεφαλαίων. Ἡ ἀφρονουσα χειρονακτικὴ ἐργασία ἀντικατέστησε μερικῶς τὴν ἐλιψίν κεφαλαίων.

10. Μετὰ τὸν πρώτον παγκόσμιον πόλεμον, ἡ Ἑλλάς ἐδέχθη, κατὰ τὸ 1922, 1.500.000 Ἑλληνας πρόσφυγας ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν Θράκην. Ἡ ἤδη ἀποκτηθεῖσα πείρα διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προαναφερθείσης ἀπῆλλοτριώσεως, μᾶς ἐπέτρεψε νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὴν λύσιν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων αὐτῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἡ ὁποία εἶχε χορηγήσει δάνειον. Μετὰ ἀπὸ ἕν μικρὸν χρονικὸν διάστημα αἱ ἐγκατασταθεῖσαι οἰκογένειαι ἤρχισαν συμβάλλουσαι εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν.

Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν νέων καλλιεργητῶν, ἐντοπίων καὶ προσφύγων, παρετρήθη ὁ ῥόδος καθ' ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Αὕτη ἠνυοῆθη διὰ διαφόρων μέσων, διὰ τῶν ἀπαραίτητων κεφαλαίων (Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος), διὰ τῆς βοήθειας τῶν γεωποικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους, αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν εἰδικῶς, διὰ τῆς ἐπεμβάσεως καὶ τῆς συμπαραστάσεως τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν προόδων τῶν γεωποικῶν ἐπιστημῶν αἱ ὁποῖαι ἐδιδάσκοντο ὑπὸ τῶν δύο Γεωποικῶν Σχολῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐρευνῶν τῶν Ἀγρονομικῶν Σταθμῶν καὶ τῶν Σταθμῶν Ἑρευνῶν.

11. Ἡ ἀγροτικὴ πολιτικὴ τοῦ Κράτους, ἡ ἐφαρμοσθεῖσα εἰς τὰς τιμὰς